

Соответственно *структура внутригосударственного механизма реализации* международного права включает в себя следующие элементы: 1) закрепленные в национальном правовом порядке правовые средства обеспечения выполнения международных обязательств; 2) организационные средства, применяемые на внутригосударственном уровне для обеспечения реализации международного права. Совокупность этих нормативных правовых средств (1), равно как и деятельности государственно-властных институтов, обеспечивающих осуществление норм международного права в сфере национальной юрисдикции (2), и следует понимать под *внутригосударственным (национальным) механизмом имплементации*; 3) система государственных органов, уполномоченных на непосредственную реализацию международных обязательств; 4) национальная правоприменительная практика.

Практика реализации решений органов региональных интеграционных образований (Таможенный союз, ЕврАзЭС) в Республике Беларусь свидетельствует о том, что отсутствие внутригосударственного механизма имплементации такого рода международных обязательств само по себе не свидетельствует о том, что они не реализуются. Как отмечалось выше, кроме правового и организационно-правового обеспечения, механизм реализации международных обязательств включает и фактическую деятельность по достижению социально значимых результатов (непосредственную реализацию).

ПРАБЛЕМА АЗНАЧЭННЯ КАНЦЭПЦЫІ НАДНАЦЫЯНАЛЬНАСЦІ МІЖНАРОДНЫХ АРГАНІЗАЦЫІ

Карлюк М. У., Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт

У прававой дактрыне не існуе адзінага падыходу да паняцця «наднацыянальнасці» міжнароднай арганізацыі. Расійскі юрыст-міжнароднік М. Л. Энцін адзначае, што «спецыялісты, якія пішуць па праблемах наднацыянальнасці, даюць розную трактоўку з'яў і прыходзяць да дыаметральна супрацьлеглых высноў шмат у чым дзеля блытаніны з зыходнымі паняццямі і цалкам адрознай ацэнкай таго, што сабой уяўляе наднацыянальнасць». Не існуе таксама дакладных крытэрыяў адрознення «традыцыйных» і «наданацыянальных» міжнародных арганізацый, што ўскладняецца яшчэ тым, што яны маюць многія падабенствы, такія як стварэнне на аснове згоды, правасуб'ектнасць адрозная ад дзяржаў-членаў, незалежныя органы, уласныя рэсурсы і г. д. Некаторыя аўтары, нават, кажуць пра немагчымасць даць «поўнае азначэнне» наднацыянальнасці. Так, вядомы даследчык еўрапейскага права Дж. Вайлер казаў, што лепш даць свайго роду «мякае азначэнне» наднацыянальнасці праз вызначэнне яе прызнакаў.

Прызнакаў наднацыянальнасці вылучаюць вельмі шмат. На наш погляд, найбольш поўны пералік фундаментальных прызнакаў цалкам наднацыянальнай арганізацыі быў выпрацаваны галандскімі юрыстамі-міжнароднікамі Г. Шэрмерсам і Н. Блокерам: 1) арганізацыя павінна мець паўнамоцтвы прымаць рашэнні, абавязковыя для дзяржаў-членаў; 2) органы, якія прымаюць рашэнні

не павінны цалкам залежаць ад супрацоўніцтва ўсіх дзяржаў-членаў. Пэўная незалежнасць можа быць дасягнута двума шляхамі. Па-першае, праз прыняцце абавязковых рашэнняў шляхам галасавання большасцю галасоў. Па-другое, праз складанне органа па прыняцці рашэнняў з незалежных асоб; 3) арганізацыя павінна быць здольнай забяспечваць выкананне сваіх рашэнняў; 4) арганізацыя павінна валодаць некаторай фінансавай аўтаноміяй; 6) аднабаковы выхад з арганізацыі не павінен быць магчымым. У наднацыянальнай арганізацыі, дзяржавы не павінны нават мець паўнамоцтваў разам распустіць арганізацыю або змяніць яе паўнамоцтвы без супрацоўніцтва з наднацыянальнымі органамі. Арганізацыя не можа лічыцца вышэй за сваіх членаў у выпадку залежнасці ад іх згоды аб яе далейшым існаванні.

Расійскі юрыст М. М. Бірукоў зрабіў свой звод складовых элементаў арганізацыі з самым поўным аб'ёмам наднацыянальнасці і даў наступнае азначэнне наднацыянальнасці: сукупнасць стурктурных, функцыянальных і працэдурных асаблівасцей міжнароднай арганізацыі, якія вызначаюць прырытэтны характар яе кампетэнцыі ў канкрэтных абласцях у дачыненні да адпаведнай кампетэнцыі дзяржаў-членаў. Асноўным, паводле яго, з'яўляецца мажлівасць прыняцця міжнародным органам рашэнняў, абавязковых для дзяржаў-членаў.

На наша меркаванне, неадназначнасць у разуменні наднацыянальнасці ў дактрыне з'яўляецца наступствам таго, што наднацыянальнасць вельмі шматбаковая з'ява і незаўжды даследчыкі кажуць пра адну і тую ж наднацыянальнасць. На наш погляд, наднацыянальнасць праяўляецца ў чатырох асноўных формах: наднацыянальнасць органаў арганізацыі, наднацыянальнасць працэсу прыняцця рашэнняў, наднацыянальнасць дзеяння рашэнняў і наднацыянальнасць іх забеспячэння. Вышэйпазначаны пералік прызнакаў наднацыянальнасці Шэрмерса і Блокера можна згрупаваць у кожную з дадзеных форм. Адпаведна, міжнародная арганізацыя можа быць наднацыянальнай (або ў ёй могуць пераважаць прызнакі наднацыянальнасці) паводле адной з формаў, аднак ненаднацыянальнай (міжрадавай) паводле іншых. Таму, калі аўтары кажуць пра тую ці іншую ступень наднацыянальнасці, яны, насамрэч, могуць мець на ўвазе толькі адну або некалькі з форм наднацыянальнасці, што робіць немажлівым параўнанне з пазіцыяй іншага аўтара, які аддае перавагу іншай форме наднацыянальнасці.

Такім чынам, наднацыянальнасць — гэта шматбаковая канцэпцыя і наданне адзінага азначэння з'яўляецца праблематычным і, на практыцы, не зусім патрэбным. Любыя міжнародныя арганізацыі валодаюць пэўнымі прызнакамі наднацыянальнасці. Больш за тое, для таго каб быць цалкам наднацыянальнай, арганізацыя павінна адпавядаць усім крытэрам. Такой наднацыянальнай арганізацыі на сённяшні дзень не існуе. Нават ЕС у істотнай ступені залежыць ад супрацы дзяржаў-членаў. Хутчэй, неабходна дакладна вызначыць формы і прызнакі наднацыянальнасці для магчымасці належнага параўнальнага аналізу і ацэнкі падабенстваў і адрозненняў старых і новых аб'яднанняў дзяржаваў. Калі ўвыніку такога параўнальнага аналізу ўзнікнуць сапраўдныя падабенствы між пэўнымі міжнароднымі арганізацыямі, такія формы і прызнакі могуць быць ператвораныя ў належнае азначэнне.